

محشای
قانون اساسی جمهوری
اسلامی ایران
جلد

- عنوان قراردادی : ایران. قانون اساسی (جمهوری اسلامی)
Iran. Qanun assasi (Jomhuri Eslami)
عنوان و نام پدیدآور : محتای قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران/ تحقیق و نگارش جمعی از نویسندگان.
مشخصات نشر : تهران: شورای نگهبان، پژوهشکده شورای نگهبان، ۱۴۰۰.
مشخصات ظاهری : ۲ ج.
شابک : 978-600-8378-61-7 ؛ دوره ۳ ؛ 978-600-8378-56-3 ؛ ج ۱ ؛ 978-600-8378-58-7 ؛ ج ۲.
وضعیت فهرست نویسی : فیا
موضوع : ایران. قانون اساسی (جمهوری اسلامی)
موضوع : آیین نامه ها- ایران
موضوع : By-laws-- Iran
شناسه افزوده : شورای نگهبان. پژوهشکده شورای نگهبان
رده بندی کنگره : KMH۲۰۶۴/۵۱۳۶۸
رده بندی دیویی : ۳۴۲/۵۵۰۲۳
شماره کتابشناسی ملی : ۷۵۷۹۴۷۵
اطلاعات رکورد کتابشناسی : فیا

www.ketab.ir

پژوهشکده شورای نگهبان

۱۴۶۳-۱۳۱۴۵

تلفن: ۰۲۱-۸۸۳۲۵۰۴۵

نمابر: ۰۲۱-۶۶۰۴۸۱۷

www.shora-rc.ir

nashr-rc.ir

محشای قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران

محقق و نگارش: کمال کدخدامرادی، امیرکشتگر، حسین اسدی، مهدی نورایی، محمدامین ابریشمی (عضو هیئت علمی دانشگاه سمنان)، مصطفی صادقی زاده‌ای، محمدحسن باقری خوزانی، مصطفی منصوریان، علی هادی زاده، رجب حسینی، محمدرضا قاسمی، علی تقی‌نژاد ناظران علمی: مصطفی منصوریان (عضو هیئت علمی دانشگاه علوم قضایی و خدمات اداری)، ابوالفضل درویشوند (عضو هیئت علمی دانشگاه تربیت مدرس) ناشر: انتشارات پژوهشکده شورای نگهبان

چاپ اول: ۱۳۹۹ شمارگان: ۵۰۰ نسخه

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۸۳۷۸-۵۶-۳

شابک دوره: ۹۷۸-۶۰۰-۸۳۷۸-۶۱-۷

بهاء: ۱۲۵۰۰۰ تومان

* این کتاب با کاغذ حمایتی منتشر شده است *

نشر و تکثیر تمام یا بخشی از اثر به هر شکل، بدون کسب اجازه کتبی از ناشر ممنوع است.

* فهرست *

۲۸۰.....	اصل ۴۵.....	۶.....	پیشگفتار.....
۲۹۳.....	اصل ۴۶.....	۱۰.....	مقدمه قانون اساسی.....
۲۹۸.....	اصل ۴۷.....	۲۱.....	اصل ۱.....
۳۰۲.....	اصل ۴۸.....	۲۶.....	اصل ۲.....
۳۰۶.....	اصل ۴۹.....	۳۲.....	اصل ۳.....
۳۱۴.....	اصل ۵۰.....	۴۱.....	اصل ۴.....
۳۲۰.....	اصل ۵۱.....	۴۸.....	اصل ۵.....
۳۲۶.....	اصل ۵۲.....	۵۵.....	اصل ۶.....
۳۳۳.....	اصل ۵۳.....	۵۹.....	اصل ۷.....
۳۴۱.....	اصل ۵۴.....	۶۵.....	اصل ۸.....
۳۴۶.....	اصل ۵۵.....	۷۰.....	اصل ۹.....
۳۵۵.....	اصل ۵۶.....	۷۴.....	اصل ۱۰.....
۳۶۳.....	اصل ۵۷.....	۷۹.....	اصل ۱۱.....
۳۶۹.....	اصل ۵۸.....	۸۳.....	اصل ۱۲.....
۳۷۶.....	اصل ۵۹.....	۸۹.....	اصل ۱۳.....
۳۸۳.....	اصل ۶۰.....	۹۴.....	اصل ۱۴.....
۳۸۹.....	اصل ۶۱.....	۹۸.....	اصل ۱۵.....
۳۹۶.....	اصل ۶۲.....	۱۰۴.....	اصل ۱۶.....
۴۰۳.....	اصل ۶۳.....	۱۰۷.....	اصل ۱۷.....
۴۰۷.....	اصل ۶۴.....	۱۱۰.....	اصل ۱۸.....
۴۱۳.....	اصل ۶۵.....	۱۱۵.....	اصل ۱۹.....
۴۱۹.....	اصل ۶۶.....	۱۲۰.....	اصل ۲۰.....
۴۲۴.....	اصل ۶۷.....	۱۲۵.....	اصل ۲۱.....
۴۲۹.....	اصل ۶۸.....	۱۳۱.....	اصل ۲۲.....
۴۳۴.....	اصل ۶۹.....	۱۳۷.....	اصل ۲۳.....
۴۴۰.....	اصل ۷۰.....	۱۴۱.....	اصل ۲۴.....
۴۴۵.....	اصل ۷۱.....	۱۴۷.....	اصل ۲۵.....
۴۵۰.....	اصل ۷۲.....	۱۵۳.....	اصل ۲۶.....
۴۵۴.....	اصل ۷۳.....	۱۶۲.....	اصل ۲۷.....
۴۶۰.....	اصل ۷۴.....	۱۶۸.....	اصل ۲۸.....
۴۶۷.....	اصل ۷۵.....	۱۷۳.....	اصل ۲۹.....
۴۷۲.....	اصل ۷۶.....	۱۸۰.....	اصل ۳۰.....
۴۷۷.....	اصل ۷۷.....	۱۸۵.....	اصل ۳۱.....
۴۸۵.....	اصل ۷۸.....	۱۸۹.....	اصل ۳۲.....
۴۹۰.....	اصل ۷۹.....	۱۹۵.....	اصل ۳۳.....
۴۹۵.....	اصل ۸۰.....	۲۰۰.....	اصل ۳۴.....
۵۰۱.....	اصل ۸۱.....	۲۰۵.....	اصل ۳۵.....
۵۰۵.....	اصل ۸۲.....	۲۱۱.....	اصل ۳۶.....
۵۱۱.....	اصل ۸۳.....	۲۱۶.....	اصل ۳۷.....
۵۱۵.....	اصل ۸۴.....	۲۲۱.....	اصل ۳۸.....
۵۱۹.....	اصل ۸۵.....	۲۲۶.....	اصل ۳۹.....
۵۲۹.....	اصل ۸۶.....	۲۳۰.....	اصل ۴۰.....
۵۳۶.....	اصل ۸۷.....	۲۳۴.....	اصل ۴۱.....
۵۴۰.....	اصل ۸۸.....	۲۴۰.....	اصل ۴۲.....
۵۴۷.....	اصل ۸۹.....	۲۴۴.....	اصل ۴۳.....
۵۵۳.....	اصل ۹۰.....	۲۴۲.....	اصل ۴۴.....

غربی به عنوان نتیجه‌ی نهضت دین‌پیرایی به حساب می‌آید.

از همین‌رو مطالعه و تحلیل حقوقی ابعاد گوناگون قانون اساسی اعم از نقاط درخشان و مترقی آن، ساختارها و نهادهای حاکمیتی و حدود اقتدارات آن‌ها، ظرفیت‌های مغفول قانون اساسی، مطالعه‌ی تطبیقی قانون اساسی، و ابهامات و کمبودهای احتمالی موجود در قانون اساسی و مواردی از این دست امری لازم و ضروری محسوب می‌شود. در این راستا مرکز تحقیقات شورای نگهبان و پس از آن پژوهشکده‌ی شورای نگهبان به عنوان رکن و بازوی پژوهشی نهاد پاسدار قانون اساسی، بر اساس پیشنهاد دکتر عباسعلی کدخدایی و با همت جناب آقای قربانعلی مهری (قائم مقام وقت مرکز تحقیقات) و جناب آقای دکتر حجت الله علم‌الهدی (قائم مقام وقت پژوهشکده)، طرح پژوهشی بازخوانی اصول قانون اساسی مبتنی بر مبنایی‌ترین سند فهم و پژوهش در خصوص قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران یعنی مشروح مذاکرات مجلس بررسی نهایی قانون اساسی و مشروح مذاکرات شورای بازنگری قانون اساسی را طراحی نمود.

بر اساس این طرح جمعی از فرهیختگان دانشگاهی در گرایش‌های گوناگون حقوقی با مطالعه‌ی متن مشروح مذاکرات هر اصل در دو دوره‌ی زمانی مختلف به مباحثه پیرامون مفاد اصل، مبنایی تصویب آن، سئوالات و ابهامات موجود در هر اصل، پیشنهادات اصلاحی در خصوص موضوع آن اصل پرداختند و پس از آن نظرات و نکات خود را در قالب مکتوب نیز ارائه

پس از پیروزی انقلاب شکوهمند اسلامی مردم ایران در سال ۱۳۵۷، نیاز مبرم نظام سیاسی جدید به طراحی ساختارها و چارچوب‌های حکمرانی بر اساس مبانی و ارزش‌های بنیادینی همانند تحقق احکام و آموزه‌های اسلام در نظام اجتماعی، عدالت، استقلال، آزادی و... که عموم مردم ایران را به مقابله با طاغوت زمان و سرنگونی حکومت پهلوی برانگیخته بود، منجر به آن گردید تا با تدبیر داهیان‌ه‌ی امام خمینی (ره) گروهی از منتخبان ملت که اکثریت قاطع آن‌ها را فقها تشکیل می‌دادند، به تدوین و تصویب متن قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران ظرف مدت محدود چندماهه اقدام نمایند. متنی که پس از تأیید رهبر کبیر انقلاب اسلامی در فرآیند همه‌پرسی به تأیید قاطبه‌ی ملت ایران رسید.

قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران از آن جا که به دنبال طراحی نظامات جدید حقوقی مبتنی بر معیارهای شریعت اسلام بود و به اذعان مقدمه‌ی آن در مقام تبیین نهادهای فرهنگی، اجتماعی، سیاسی و اقتصادی جامعه ایران بر اساس اصول و ضوابط اسلامی بوده است؛ به عنوان میثاق ملی مردم ایران از یک سو همانند سایر قوانین اساسی مجموعه‌ای از ساختار حکومتی در نظام سیاسی جدید، حدود صلاحیت مقامات و حقوق و آزادی‌های عمومی و شیوه‌ی تضمین آن را بیان نموده است و از سوی دیگر بیانگر مبنایی، اهداف، وظایف، ارزش‌ها و هنجارهای برتر نظام سیاسی با نگاهی به آموزه‌های دینی است که همین امر فصل ممیزه‌ی قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران نسبت به قوانین اساسی کشورهای

بازنگری قانون اساسی

دور اول جلسات بازخوانی: قربانعلی مهری، محمد بهادری جهرمی (عضو هیأت علمی دانشگاه تربیت مدرس)، ابوالفضل درویشوند (عضو هیأت علمی دانشگاه تربیت مدرس)، کاظم کوهی اصفهانی، ولی علیزاده، علی علیزاده، یحیی مزروعی ایبانه، ابراهیم موسی زاده (عضو هیأت علمی دانشگاه تهران)، سلمان عمرانی (عضو هیأت علمی دانشگاه امام صادق (علیه السلام))، فهیم مصطفی زاده، محمد جواهری طهرانی (عضو هیأت علمی دانشگاه شیراز)، محمدعلی فلاح زاده (عضو هیأت علمی دانشگاه علامه طباطبائی)، حبیب الله فاضلی (عضو هیأت علمی دانشگاه تهران)، جواد فتحی، محمدعلی غفوری وایقان، اکبر طلابکی (عضو هیأت علمی دانشگاه تهران)، حامد ناظمی، حسین جهانی، سید سجاد صاحب آل فصول، مهدی رضایی بیستانی، محمدرضا شریفانی، غلامرضا عظیم پور، مهدی فتاحی، محمود ابراهیمی، محمدبرزگر خسروی (عضو هیأت علمی پژوهشگاه نیرو)، عادل ابرهیم پور (عضو هیأت علمی دانشگاه تبریز)، مجتبی همتی (عضو هیأت علمی دانشگاه علوم قضایی و خدمات اداری)، هادی طحان نظیف (عضو هیأت علمی دانشگاه امام صادق (علیه السلام))، علی بهادری جهرمی (عضو هیأت علمی دانشکده حقوق دانشگاه تربیت مدرس)، سید حسن آقامیری، بهنام حبیب زاده، حسین فاتحی زاده، محمد فتحی، سید مهدی موسوی، حسین خلف رضایی (عضو هیأت علمی دانشگاه علوم قضایی و خدمات اداری).

نمودند. نتایج جلسات اعم از خروجی مکتوب به همراه نکات بیان شده در جلسه، به وسیله ی گروهی از کارشناسان پژوهشکده ی شورای نگهبان در قالب گزارش هایی ناظر بر پیشینه اصل، نکات، پیشنهادات و ابهامات، سئوالات و منابعی برای مطالعه ی بیشتر پیرامون هر اصل تدوین گردید. در مرحله ی بعد گزارش های تفصیلی ناظر بر هر اصل قانون اساسی به وسیله ی گروهی از پژوهشگران پژوهشکده مستندسازی شده و مورد تحقیق و تدوین علمی قرار گرفت و اکنون در قالب کتاب «محشای قانون اساسی» به چاپ رسیده است.

پژوهشکده ی شورای نگهبان از همه ی کسانی که در به ثمر رسیدن این مجموعه ی علمی ارشمنند همکاری نمودند تقدیر و تشکر به عمل آورده و این مجموعه ی گرانبها را نتیجه ی تلاش جمعی گروهی از اندیشمندان حقوقی کشور می داند که اولین قالب خروجی آن در قالب این مجموعه به چاپ رسیده است و سایر نتایج علمی این طرح پژوهشی نیز در آینده به جامعه علمی کشور عرضه خواهد شد.

در پایان به رسم تقدیر و در راستای پاسداری از حقوق معنوی اسامی همه ی افرادی که در فرایندهای گوناگون بیان شده تلاش موده اند بیان می گردد.

مرحله اول:

مشارکت کنندگان در جلسات علمی بازخوانی اصول قانون اساسی بر مبنای مشروح مذاکرات مجلس بررسی نهایی قانون اساسی و شورای